ECLI:LV:AT:2017:0918.SKA-1386-17.1.L

Lieta Nr. 680032517
SKA-1386/2017
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa
LĒMUMS
Rīgā 2017.gada 18.septembrī

Augstākā tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Veronika Krūmiņa
tiesnese Vēsma Kakste
tiesnese Ilze Skultāne

rakstveida procesā izskatīja KS „Karavīrs Group" blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 13.jūnija lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt KS „Karavīrs Group" pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pasūtītāja SIA „Daugavpils dzīvokļu un komunālās saimniecības uzņēmums" Publisko iepirkumu likuma (*spēkā līdz 2017.gada 1.martam*) 8.^{2}panta kārtībā rīkoja iepirkumu „Apsardzes pakalpojumu sniegšana" (id. Nr. SIA DDzkSU-2017/028M). Piedāvājumu iepirkuma 1.daļā iesniedza arī pieteicēja KS „Karavīrs Group".

[2] Pasūtītāja par 1.daļas uzvarētāju atzina citu pretendentu, bet pieteicējas piedāvājumu noraidīja. Lēmums pamatots ar to, ka pieteicēja pēc pasūtītājas pieprasījuma pietiekami neizskaidroja, kādā veidā tiks nodrošināta līguma kvalitatīva un savlaicīga izpilde, ņemot vērā, ka pieteicējas juridiskā adrese ir Rīgā, bet apsardzes pakalpojums sniedzams Daugavpilī, kā arī pieteicējas piedāvājums uzskatāms par nepamatoti lētu, jo pieteicēja neizskaidroja finanšu piedāvājuma izmaksas un minimālā stundas tarifa neatbilstību Ministru kabineta noteikumu prasībām. Pasūtītāja noslēdza līgumu ar uzvarējušo pretendentu.

[3] Pieteicēja vērsās tiesā ar pieteikumu par pasūtītājas lēmuma atzīšanu par prettiesisku. Pieteikumā norādīts, ka pasūtītāja prettiesiski noraidījusi piedāvājumu tikai tādēļ, ka pieteicējas juridiskā adrese ir Rīgā un pasūtītāja nevēlas veikt pieteicēja finanšu piedāvājuma pārbaudi, izvērtējot vidējo minimālo stundas likmi.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2017.gada 3.maija lēmumu pieteikums atstāts bez virzības trūkumu novēršanai – valsts nodevas samaksai un pieteikuma pamata konkretizēšanai, atbilstoši Administratīvā procesa likuma 184.panta otrajai daļai norādot, kādu būtisku pieteicējas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu ir radījis pārsūdzētais lēmums un vai minētā lēmuma atzīšana par prettiesisku pieteicējai ir nepieciešama atlīdzinājuma pieprasīšanai vai lai novērstu līdzīgu gadījumu atkārtošanos. Lēmumā norādīts, ka pieteikuma argumentācijai jābūt izvērstai un pamatotai, proti, ja pieteicēja pieprasa vai pieprasīs zaudējumu atlīdzināšanu, jānorāda, kāda veida zaudējumi pieteicējai ir nodarīti, cik lielā apmērā un kādā veidā, vai, ja nepieciešams novērst līdzīgu gadījumu atkārtošanos, jānorāda, kāpēc pieteicējai ir svarīgi, lai šādi gadījumi neatkārtotos.

[5] Pieteicēja trūkumu novēršanai iesniedza papildu paskaidrojumus, norādot uz pieteikuma sagatavošanas izdevumiem un nepieciešamību novērst līdzīgu gadījumu atkārtošanos.

[6] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2017.gada 13.jūnija lēmumu pieteikumu atteikts pieņemt, jo tas neatbilst Administratīvā procesa likuma 184.panta otrajai daļai. Lēmums pamatots ar to, ka pieteicēja trūkumu novēršanas iesniegumā lūgusi atlīdzināt zaudējumus par pieteikuma sagatavošanu 32,46 *euro* apmērā un valsts nodevu 30 *euro* apmērā. Secināms, ka pieteicēja lūdz atlīdzināt ar tiesvedību saistītus zaudējumus, bet nav norādījusi, kādu būtisku tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu ir radījis pārsūdzētais lēmums. Līdz ar to pieteicēja nav novērsusi iepriekš konstatētos trūkumus. Tā kā pieteikums neatbilst Administratīvā procesa likuma 184.panta otrajā daļā norādītajiem pieteikuma pieļaujamības priekšnoteikumiem, to atsakāms pieņemt, pamatojoties uz likuma 191.panta pirmās daļas 12.punktu.

[7] Pieteicēja par tiesas lēmumu iesniedza blakus sūdzību. Sūdzībā norādīts, ka pieteicēja nepiekrīt lēmumā norādītajam par trūkumu nenovēršanu, jo pieteicējas pieteikums un papildu iesniegums atbilst likuma prasībām. Pieteicējas tiesības tikušas aizskartas, prettiesiski noraidot piedāvājumu iepirkumā un neievērojot labas pārvaldības principus, jo pasūtītājas iepirkumu komisija rīkojās, neievērojot Publisko iepirkumu likumu un iepirkuma nolikumu. Nav pieļaujams, ka tamlīdzīgi gadījumi atkārtotos. Pieteicēja arī norādījusi, ka prettiesiskā lēmuma rezultātā tiek nelietderīgi tērēti pašvaldības līdzekļi. Pieteicēja lūdz atlīdzināt zaudējumus, kas radušies prettiesiskā lēmuma dēļ.

Motīvu daļa

[8] Administratīvā procesa likuma 184.panta otrā daļa noteic, ka pieteikumu par administratīvā akta atzīšanu par prettiesisku vai tā izdošanas procesā pieļauta procesuālā pārkāpuma konstatēšanu var iesniegt, ja tas radījis būtisku personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu un ir nepieciešams atlīdzinājuma pieprasīšanai vai lai novērstu līdzīgu gadījumu atkārtošanos. Norma izteikta šādā redakcijā ar grozījumiem, kas stājās spēkā 2017.gada 1.martā un ar kuriem līdzšinējais panta otrās daļas teksts tika papildināts ar norādi uz pieteikumu par administratīvā akta prettiesiskumu.

[9] Situācijas, kad tiek pieļauta procesuāla pārkāpuma atsevišķa pārbaude tiesā, ir izņēmums, kas attaisnojams vienīgi gadījumos, kad procesuālais pārkāpums ir atstājis būtisku iespaidu uz personas tiesībām vai tiesiskajām interesēm. Būtisks aizskārums kā pieteikuma pieļaujamības priekšnoteikums likumā līdz ar to ietverts ar mērķi novērst situācijas, kad persona vēršas tiesā ar pieteikumiem par nebūtiskiem procesuālajiem pārkāpumiem, kas faktiski nekādu nopietnu tiesību aizskārumu šīm personām nav radījuši. Savukārt vēršoties tiesā ar pieteikumu par administratīvā akta atzīšanu par prettiesisku, tiesai tiek lūgts pārbaudīt pagātnē pastāvējušas tiesiskās sekas. Tomēr tas nav pietiekams pamats, lai uzskatītu, ka līdz ar to administratīvā akta tiesiskuma pārbaudes pieļaujamība būtu jāpadara atkarīga no tā, cik būtisku vai nebūtisku tiesību aizskārumu attiecīgais administratīvais akts personai radījis. Šāda administratīvo aktu diferencēšana pieteikuma pieļaujamības kontekstā neatbilstu Administratīvā procesa likuma 103.pantā nostiprinātajai tiesas procesa būtībai, kā arī Administratīvā procesa likuma 92.pantā garantētajām personas tiesībām prasīt atlīdzinājumu par zaudējumiem vai kaitējumu neatkarīgi no administratīvā akta nodarītā aizskāruma būtiskuma. Līdz ar to Administratīvā procesa likuma 184.panta otrajā daļā paredzētais pieteikuma pieļaujamības kritērijs – ir radīts būtisks personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārums – pēc jēgas neattiecas uz pieteikumu par administratīvā akta atzīšanu par prettiesisku, bet tikai uz pieteikumu par procesuālā pārkāpuma konstatēšanu (*Augstākās tiesas 2017.gada 11.septembra lēmuma lietā Nr.SKA-1302/2017 (ECLI:LV:AT:2017:0911.A420235916.1.L) 15.punkts*).

[10] Pārsūdzētajā lēmumā, nevērtējot citu normā noteikto kritēriju izpildīšanos, pieteikumu atteikts pieņemt, jo tajā nav pamatots pieteicējas tiesību aizskāruma būtiskums. Šādi norma piemērota veidā, kas neatbilst iepriekš skaidrotajai Administratīvā procesa likuma 184.panta otrās daļas interpretācijai, tādēļ lēmums ir atceļams.

[11] Iesniegumā par trūkumu novēršanu pieteicēja norādījusi uz diviem tiesību aizsardzības interesi pamatojošiem apstākļiem. Pirmkārt, pieteicēja norādījusi, ka lēmums ir prettiesisks, ierobežo citu apsardzes uzņēmumu tiesības uz vienlīdzības principu un tāda rīcība ir jāierobežo, lai tamlīdzīgi gadījumi neatkārtotos. Otrkārt, lēmums pieteicējai ir radījis nepamatotus izdevumus, jo piedāvājuma sagatavošanā tika iesaistīts pieteicējas darbinieks (iepirkumu speciālists), kurš šajā laikā varēja pildīt citus pienākumus, tādēļ pieteikuma sagatavošana (11 stundas) pieteicējai radīja zaudējumus 32,26 *euro*. No iesnieguma kopumā izriet, ka pieteicēja zaudējumus 32,26 *euro* apmērā saista ar iepirkuma piedāvājuma sagatavošanu, nevis pieteikuma tiesai sagatavošanu, kā tas minēts tiesneša lēmumā.

[12] Līdzīga gadījuma atkārtošanos iespēju strīdos par publisko iepirkumu norisi un tās rezultātiem nevar vērtēt tikai no tā aspekta, vai tādos pašos tiesiskajos un faktiskajos apstākļos samērā tuvā laikā iestāde varētu rīkoties tāpat. Šāda pieeja iepirkuma lietās nepamatoti sašaurinātu tiesas kontrolei nododamo jautājumu loku un neveicinātu tiesību normu prasībām atbilstošas publisko iepirkumu prakses nostiprināšanos. Līdz ar to līdzīgu gadījumu novēršanas nepieciešamības konstatēšanai izšķirošais ir nevis tas, vai tiešām paredzamā nākotnē varētu atkārtoties situācija ar tādiem pašiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, bet gan tas, vai tiesiskā strīda, par kuru ir iesniegts pieteikums, atrisinājums varētu būt aktuāls citos līdzīgos gadījumos, kuru iestāšanās ir objektīvi ticama (*Augstākās tiesas 2017.gada 11.septembra lēmuma lietā Nr.SKA-1302/2017 (ECLI:LV:AT:2017:0911.A420235916.1.L) 18.punkts*).

Pieteicēja minētā kritērija pamatojuma kontekstā norādījusi, ka nepieciešams novērst tādu gadījumu atkārtošanos, kuros pretendenta izvēle iepirkumā tiek balstīta uz uzņēmuma juridisko adresi, nevis patiesajām spējām. Tomēr no pārsūdzētā pasūtītāja lēmuma satura redzams, ka izskatāmajā gadījumā šādi apstākļi nepastāv, jo pasūtītāja atzinusi pieteicējas piedāvājumu par nevērtējamu tādēļ, ka pieteicēja nav izskaidrojusi savu finanšu piedāvājumu un to, kā nodrošinās kvalitatīvu līguma izpildi. Līdz ar to izskatāmajā lietā tiesa varētu sniegt vērtējumu par tādiem apstākļiem (konkrēto pasūtītājas novērtējumu un lēmuma pamatojumu), kuri ir atkarīgi no vairāku faktisko apstākļu kopuma, tostarp no iesniegtā piedāvājuma un paskaidrojumu satura. Tādējādi pieteikumā norādītie apstākļi neskar tādus jautājumus, kuri objektīvi varētu būt nozīmīgi citos gadījumos, un nepieciešamība novērst līdzīgu gadījumu atkārtošanās iespēju nepamato pārsūdzētā lēmuma tiesiskuma pārbaudi.

[13] Lai pamatotu tiesisko interesi prasīt administratīvā akta atzīšanu par prettiesisku, jo tas nepieciešams vēlākai atlīdzinājuma prasīšanai, personai nav jāpierāda zaudējumi vai kaitējums tādā pakāpē, kā tas būtu, uzreiz piesakot arī šādu prasījumu. Tomēr nolūka prasīt atlīdzinājumu patiesuma apliecināšanai personai būtu jāspēj vispārīgi paskaidrot, kā veidojušies zaudējumi vai radies kaitējums un kādā veidā tas ir cēloņsakarīgi saistīts ar pārsūdzamo administratīvo aktu.

Atbilstoši Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6.panta otrajai daļai cēloņsakarība, kas ir priekšnoteikums zaudējumu atlīdzināšanai, nepastāv, ja tāds pats zaudējums būtu radies arī tad, ja iestāde būtu rīkojusies tiesiski. Ievērojot, ka norādītās pretendenta izmaksas par piedāvājuma iesniegšanu nav atkarīgas no panākumiem konkrētā iepirkumā un tās neietekmē iestādes vēlākas rīcības tiesiskums, nepastāvot īpašiem apstākļiem, šādi izdevumi nevar tik atzīti par zaudējumiem Administratīvā procesa likuma un Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma izpratnē. Tiesisko interesi vērsties tiesā nepamato arī vēlme atgūt par šā paša pieteikuma iesniegšanu samaksāto valsts nodevu, jo līdz pieteikuma iesniegšanai šādi izdevumi nepastāv. Līdz ar to pieteicēja nav norādījusi uz ticami īstenojamu interesi prasīt administratīvā akta prettiesiskumu sakarā ar zaudējumu atlīdzināšanas interesi.

[14] Blakus sūdzībā norādītie argumenti par iespējamu pašvaldības līdzekļu nelietderīgu izmantošanu vai pasūtītājas iepirkumu komisijas locekļu darbību prettiesiskumu neskar pieteicējas tiesību aizsardzības interesi, un šāds pieteikuma iesniegšanas mērķis nevar aizstāt Administratīvā procesa likuma 184.panta otrajā daļā noteiktos priekšnoteikumus pieteikuma iesniegšanai.

[15] Ievērojot minētos apsvērumus, lai arī pieteicēja ir iesniegusi prasīto papildinājumu, atzīstams, ka pieteikums neatbilst Administratīvā procesa likuma 184.panta otrās daļas kritērijiem un to atsakāms pieņemt. Tā kā tam nav objektīvu šķēršļu, atbilstoši Administratīvā procesa likuma 323.panta otrajai daļai Augstākā tiesa jautājumu par pieteikuma virzību izlemj pēc būtības.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 12.punktu, 323.panta pirmās daļas 3.punktu un otro daļu, un 324.panta pirmo daļu, Augstākā tiesa

nolēma

Atcelt Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2017.gada 13.jūnija lēmumu.

Atteikt pieņemt KS „Karavīrs Group" pieteikumu par SIA „Daugavpils dzīvokļu un komunālās saimniecības uzņēmums" iepirkumu komisijas 2017.gada 28.marta lēmuma (sēdes protokols Nr. 4) atzīšanu par prettiesisku.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese V. Krūmiņa

Tiesnese V. Kakste

Tiesnese I. Skultāne